

EEN BRIEF!

Het is een gewone dag in het kabouterbos. Ferdinand, de gemoedelijke postbode, heeft een brief voor Anton de auerhaan. Maar hij kan hem nergens vinden



ANTON

GROOTTE: 80 centimeter

GEWICHT: 4-6 kg

LEEFTIJD: 12-18 jaar

VLEUGELSPANWIJDTE: meer dan 1 meter

KLEUR: zwart-groene romp, bruine vleugels

BIJZONDERE KENMERKEN: rode vlek boven de ogen



WEGGEVLOGEN!

Dat hadden Velt en Ferdinand natuurlijk wel kunnen verwachten! Rond dit tijdstip is Anton allang op stap in het bos!



Zie je hem?

Nee, jij



De slaapboom

Auerhoenders slapen zittend op de takken van oude bomen. Soms gebruiken ze 'hun' slaapboom voor een langere periode, daarom vindt men daar vaak veel 'auerhaanpoep' die door jagers 'uitwerpselen' wordt genoemd.

HET TWEEDE ONTBIJT!

Kranig is al 230 jaar de kastelein van het café 'In de zoete bosbes'. Hij is beroemd om zijn salade met knoppen van de lijsterbesboom en om zijn bosbessenschotel.



Wat eet een auerhoen?

In de eerste weken van hun leven eten de kuikens van het auerhoen veel insecten. Ze hebben het dierlijke eiwit nodig! Volwassen auerhoenders zijn meestal vegetariër: in de zomer eten ze vooral graag malse, jonge blaadjes van de planten. In de herfst eten ze hun buikje vol met bessen. Ze moeten een vetlaag krijgen om het koude jaargetijde door te komen. In de winter zijn naalden en boomknoppen namelijk het enige wat ze vinden en alleen daarvan kunnen ze niet leven.

DIETWALD DE DRIETEENSPECHT

Dietwald komt uit Zwitserland en is daarvandaan in 1991 teruggekeerd naar het Zwarte Woud. Hij verbleef in Zwitserland toen er in het Zwarte Woud te weinig dode bomen voor hem waren. Die heeft hij nodig, omdat hij daar zijn voedsel vindt. Hij is nog niet vaak in het Zwarte Woud. Maar hij vindt het er weer een stuk leuker nu de boswachters niet meer alle dode bomen weghalen



Ik wil het graag proberen. Ik kan alleen natuurlijk niet beloven dat het werkt.

Het is niet moeilijk om de naam Anton in morse te seinen.

Klop maar:

A
N
T
O
N

kort lang
lang kort
lang
lang lang lang
lang kort

HOOR JE HEM?

Helaas horen we Anton hier niet.

Wel veel andere bosgeluiden!



Vinken, mezen, notenkrakers, tjiftjaffen. Iedereen is er! Maar Anton hoor ik niet.



Nee, als je de hele tijd zit te kletsen, hoor je natuurlijk niets.



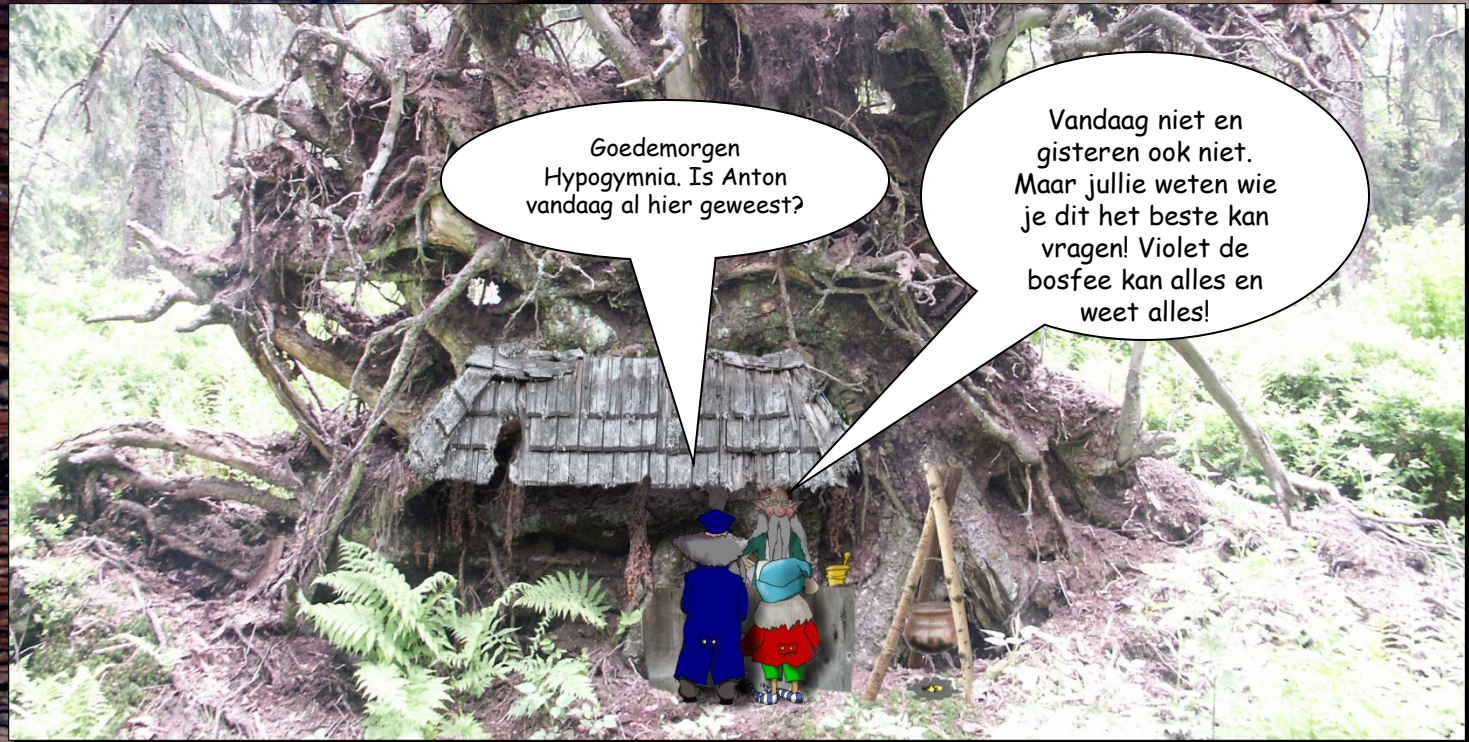
Maar je hebt gelijk, ik hoor hem ook niet. Kom op, we gaan verder naar de kabouterapotheek!

Bosgeluiden

Er wonen ontelbaar veel dieren in ons auerhoenderbos. Vogels zijn vooral te horen in de maanden maart tot en met juli. Nadat ze aan het begin van de zomer hun jongen hebben uitgebroed, zijn ze steeds minder vaak te horen. Aan het einde van de zomer, zijn het schelden van een Vlaamse gaai of de roep van een kraai de laatste stemmen in het bos.

BUIKPIJN!

Anton komt regelmatig bij de bosapotheek van Hypogymnia Vlechtzel bij de ontwortelde boom. Hier pikt hij steentjes op die helpen tegen buikpijn!



Klopt, dat had ik zelf ook kunnen bedenken. Dank je wel!



Maagsteentjes

Omdat auerhoenders geen tanden hebben, maken ze hun voedsel ook in hun maag klein. Hiervoor pikken ze kleine stenen op die maagsteentjes worden genoemd. De maag wordt omringd door krachtige spieren. Die kneden de maag en de inhoud krachtig en grondig. De ingeslikte steentjes wrijven daarbij de bladeren en naalden fijn, die anders heel moeilijk te verteren zouden zijn.

VIOLET, HELP!

**Bosfeeën zijn
nieuwsgierige
wezentjes. Ze
weten bijna alles!
Helaas niet altijd!**



Zoek de hen met haar kuikens!

**De volgende 150 meter heeft de auerhen Anke zich ergens met haar kuikens verstopt. Ze zijn goed gecamoufleerd en maken zich meestal klein tussen de hoge bosbessenstruiken. Ze zijn dus niet zo gemakkelijk te vinden.
Veel succes!**

DE KINDERKAMER

Anke steekt haar kop uit de bosbessenstruik. Ze maakt een bezorgde indruk.



Kleine kuikens, grote zorgen!

De auerhaan laat de opvoeding van de kinderen volledig aan zijn vrouw over. De kuikens kruipen in juni uit het ei en leven dan eerst op de bosgrond. Ze zijn een gemakkelijke prooi voor vijanden. De kuikens van het auerhoen moeten in vier maanden groeien van 37 g naar 3 kg. Als een mensenbaby in dezelfde tijd zo snel zou moeten groeien, zou het na vier maanden zo zwaar zijn als een volwassen tijger. Dit lukt bij de auerhoenders alleen met eiwitrijk, dierlijk krachtvoer zoals mierenlarven.

GRIEZEL - VERHALEN!

Anton's zonnige lievelingsboom staat uitgerekend hier bovenop de roversrots. De rots biedt bescherming doordat je er een goed zicht hebt rondom. Bovendien hoeft Anton met zijn ervaring nauwelijks nog bang te zijn voor vijanden.



De auerhaan heeft niet alleen vrienden!

's Nachts kunnen vooral de 'rovers' vos, das, everzwijn en marter gevaarlijk worden voor auerhoenders. Overdag moeten de dieren oppassen voor de havik. Hoe meer auerhoenders er in ons bos leven, hoe beter we ermee kunnen leven als er eens een keer eentje ten prooi valt aan een rover. Daarom is een intact leefgebied waar veel ruimte is voor hoenders, zo belangrijk.



HAVIK



EVERZWIJN



WINTERSPORTERS

De havik maakt vaker hennen en kuikens buit dan hanen. Auerhanen laten bij een aanval de veren in hun hals en nek overeind staan en zetten hun staart op als een pauw. Zo lijken ze groter. Met een luid gesis proberen ze de aanvaller te intimideren.

Everzwijnen zijn alleseters en kunnen bijzonder goed ruiken. Als ze met hun snuit de bosgrond omwoelen, komen ze ook de nesten van auerhoenders tegen. Zij maken daarom vooral eieren buit en kuikens die nog niet kunnen vliegen.

Skiërs of wandelaars die niet op de pistes en wegen in het bos blijven, kunnen veel stress veroorzaken bij de schuwe auerhoenders. Als de dieren vaak worden opgeschrikt, kunnen ze zelfs verhongeren. In de winter is er weinig goed voedsel en het energieverbruik is hoog.

FRIDOLIN DE VOS

Tussen kabouters en vossen heerst vrede. Velt's overgrootvader Willibald kon zich echter nog herinneren aan een aanval door een vos op een kabouter. Dus: neem het zekere voor het onzekere!



Is de vos gevaarlijk voor de auerhaan?

Van de vos weten we dat hij auerhoenders buit maakt, vooral jonge en zeer oude dieren. Voor ervaren, gezonde auerhanen vormt de vos echter nauwelijks een bedreiging.

ANTON KAN NIET MEER VER ZIJN

Tak-tak-tak-telak-telak en dan een raar, schrapend geluid. Voor ons klinkt Anton's 'lied' niet echt mooi. De hennen vinden het daarentegen prachtig.



De auerhaan, een rustige makker

Van de auerhaan hoor je normaal gesproken niet veel, behalve als je hem een paar meter voor je doet opschrikken. Zijn harde vleugelslag heeft al menig wandelaar behoorlijk schrik aangejaagd. Het 'lied van de auerhaan' dat hier te horen is, klinkt alleen tijdens de balts bij het ochtendgloren heel vroeg in de lente. Men weet niet precies waar dit lied goed voor is.

Het zou kunnen dienen als verdediging van het territorium of voor het lokken van en indrukken maken op de hennen. De door de haan heel vaak herhaalde strofen noemt men 'klikken', 'triller', 'plop' en 'schrapen'.



Hallo Anton, goed dat we je tegenkomen!

Wij hebben een brief!



Van je moeder! Zal ik hem voorlezen?!

Natuurlijk, Ferdinand!
Lees!

Lieve Anton,

Ik ben op vakantie bij tante Agda in Zweden. Ongelooflijk, hoeveel familie wij hier hebben! Niemand gelooft me als ik zeg dat we in het Zwarte Woud bijna zijn uitgestorven! We wonen achter een klein rood huis van een oude man met een ruige baard en een grote hoed. Zijn kat pest niet alleenijn eigen kippen, maar ook ons auerhoenders!



De kabouters heten hier trollen. Ze zijn harig en hebben een lange staart. Bijna net zolang als Ferdinand's baard. Hartelijke groetjes, ok aan oom Albert



Mama Agaath



Zo, en tot besluit nodig ik je nog uit voor een lekker kopje frambozenthee!!

Nou, daar zeg ik geen nee tegen!

Over en uit?

Om de auerhoenders in het Zwarte Woud voor uitsterving te behoeden, werken boswachters, bouseigenaren en natuurbeschermers samen. Lichte bossen als deze moeten als leefgebied behouden blijven en onderhouden worden.



Jullie donatie komt ten goede aan het onderhoud van ons kabouterpad!

Wij danken jullie daarom hartelijk voor jullie hulp namens het Naturschutzzentrum Südschwarzwald!

VRAGEN OVER AUERHOENDERS?

Wij beantwoorden ze graag! Kom langs bij het Haus der Natur.

Openingstijden:

Dinsdag – zondag

10.00 – 17.00 uur

In de vakanties ook op maandag

(tegenover Feldberger Hof)



